

Bestiari

Primer cicle d'ESO

Bestiari / Josep Carner; il. de Francesc Infante.- Barcelona: Barcanova, 1998.- 166 p.: il.; 20 cm.- (Sopa de Llibres; 22. Sèrie Blava. A partir de 12 anys) ISBN 84-489-0659-4
I. Infante, Francesc, il. II. Títol. III. Col·lecció. 1. Bestiari. 2. Poesia catalana. JN CAR

Josep Carner

Josep Carner va néixer a Barcelona el 1884. Va estudiar Dret i Filosofia i Lletres i, ja de molt jove, va participar i guanyar en diversos jocs florals.

Va ser col·laborador de publicacions religioses, polítiques i culturals, com *Montserrat*, *Catalunya*, *D'Ací d'Allà*, *La Veu de Catalunya*, etc. Aquestes col·laboracions

van continuar en la seva etapa de diplomàtic, utilitzant sovint pseudònims com «Caliban», «Bellafila», etc. Va participar en moltes iniciatives editorials com a director literari i va jugar un gran paper en el camp de la traducció de literatura estrangera al català. Va ser membre fundador de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, on va col·laborar amb Pompeu Fabra. L'any 1920 va ingressar al Cos Consular i durant 17 anys va viure fora de Catalunya (Gènova, Costa Rica, Le Havre, Beirut, París i Brussel·les). Durant la guerra civil va residir a Brussel·les i després es va traslladar a Mèxic, on va fer de professor a la universitat. Acabada la guerra europea es va instal·lar un altre cop a Brussel·les on va morir el 1970, després d'una breu visita a Catalunya. Considerat com a l'exponent del noucentisme, la seva obra inclou peces de teatre, prosa, traducció i, sobretot, poesia. D'entre les seves obres, recordem *Els fruits*

saborosos, *La paraula en el vent*, *Auques i ventalls*, *El cor quiet*. L'any 1957 es van publicar les *Poesies completes* i el 1968 les *Obres completes* que recullen els llibres en vers i en prosa.

els Bestiaris

Durant l'Edat Mitjana, especialment a partir del segle XIII, els predicadors havien de competir amb els joglars i els frares mendicants a l'hora de fer els sermons adreçats al poble. Per tal de fer-los més entretinguts i de retenir l'atenció del públic buscaven exemples de la vida real i de la natura, i d'entre aquests exemples era fàcil utilitzar els animals, als quals s'atorgaven qualitats antropomòrfiques. Es donava, així, una idea al·legòrica del món, utilitzant els recursos de la ficció per exposar idees didacticomorals.

Així van néixer els anomenats *Bestiaris* o *Llibres de bèsties* que contenien descripcions i relats d'animals, reals o imaginaris i, al mateix temps que un tractat de zoologia, representaven els vicis i les virtuts humans interpretats amb paraules religioses per tal de destacar-ne el sentit de lliçó moral. Aquests bestiaris semblen provenir d'un text grec perdut, probablement escrit el segle II de la nostra era, o potser és una pràctica inspirada en la capacitat d'observació i les dots psicològiques dels prosistes islàmics del segle I. Sigui quina en sigui la procedència, es van estendre per tot Europa, on trobem diversos exemples significatius, en vers i en prosa.

Les versions de bestiaris en llengües romàniques no es comencen a fer populars fins al segle XII i, entre els quals, són especialment notables els francesos que, deslligant-se d'aquesta tradició moral i didàctica, canten l'amor cortés i utilitzen les descripcions d'animals com a punt de partida de la cançó. Alguns exemples d'animals adquireixen un

to irònic i de denúncia per evidenciar abusos dels poders fàctics –l'Església i el rei–, o bé serveixen per ridiculitzar usos i costums dels artesans i la pagesia.

En aquest sentit, destacaríem el magnífic *Llibre de les bèsties* per Ramon Llull, que ofereix apologies sobre els principis de govern, jerarquia i convivència d'animals antropomòrfics que, a diferència de les faules, exemplaritzen els costums dels humans. A Anglaterra, destaca un poema del segle XIV, *Piers the Plowman* (William Langland) que segueix l'estructura literària de l'al·legoria i el somni per fer una crítica de la societat anglesa de l'època. En un dels somnis, el poeta visiona una reunió de rates i ratolins que estan deliberant sobre qui posa el cascavell al gat i arriben a la conclusió que aquesta

no és la millor solució per desfer-se del tirà. També Chaucer va utilitzar aquest tipus d'exemples en *The Parlement of Foules* (1382), poema que recull la tradició popular anglesa que creu que el dia de Sant Valentí es reuneixen totes del aus sota la presidència de la Natura, per tal d'escollir les seves parelles entre els assistents a la reunió.

animació

– Proposar de dividir la classe en grups per buscar en el llibre totes les aus, els insectes, els mamífers, els rèptils, etc. que apareixen descrits. Agrupar cada animal dins de la seva espècie, classe i família. Situar-lo en el seu hàbitat natural i elaborar una fitxa tècnica del tipus:

Nom

Característiques

Hàbitat

Localització geogràfica

Alimentació

Estat actual de l'espècie

– En relació amb l'activitat anterior, fer el buidatge de les fitxes i organitzar un debat

–que podríem gravar en casset– sobre els ecosistemes i la supervivència de les espècies en perill d'extinció.

– Llegir en veu alta un parell o tres de poesies de Josep Carner. Buscar un fragment de *El llibre de les bèsties* per Ramon Llull (Barcanova, 1991) i llegir-lo, també, en veu alta. Triar un parell o tres de poesies del *Bestiari* de Pere Quart i fer el mateix. Comparar l'estil, el llenguatge, el to. Analitzar el contingut dels versos, parant esment en la rima i el ritme. Destriar la intencionalitat de les diferents lectures. Buscar en la biblioteca d'altres exemples que il·lustrin les dues formes literàries.

– Llegim la poesia «El gat» del llibre de Carner. Escoltem «El gat» cantada pel grup Lax'n'busto. Escoltem el disc o la casset *Balada de la garsa*, poesia de J. Roís de Corella cantada per J. Tero (Barcelona: Picap, 1986). Comparem maneres ben diferents de fer poesia. Busquem semblances i diferències.

el club dels poetes

– Busquem discos i cassetts de poesia parlada i cantada (la biblioteca pública ens els pot deixar en préstec). Fem una selecció de poemes de diferents autors –no hi fa res si són recitats en llengües estrangeres i no els entenem, ja que el to, l'accent, el ritme, els registres de la veu, la dicció, les cadències, ens arribaran igualment, i així podrem comprovar la infinitat de registres de la poesia–. Un cop feta la selecció (tenint en compte que una selecció respon als gustos dels que la fan), proposem un recital de poesia (llegida o cantada) per a la classe, el nivell, etc.

Caldria fer-lo davant d'un grup reduït, mirant d'ambientar la classe, de vegades n'hi ha prou reduint la intensitat de la llum, canviant la disposició de taules i cadires...

Suggerim alguns enregistraments on trobem cançons que ens parlen d'animals: *Batecs d'o-*

cells (J. Tero. Barcelona: Picap, 1986); *Spriti-diví* (C. Fonoll. Barcelona: Audiovisuals de Sarrià, 1989); *Bestiari* (Trinca. Barcelona: Edigsa, 1972); *Liebeslied* (Toti Soler. Barcelona: PDI, 1986); *Vaca suïssa* (Tricicle. Barcelona: Concèntric, 1970); *Cançons* (Raimon. France: Audivis, 1993).

– D'una banda, observem amb atenció les figures d'animals d'Alexander Calder (1989, Lawnton, Philadelphia): l'elefant, la lleona, l'estrella de mar, el toro, etc., o bé alguna de les seves escultures mòbils: *Constel·lació*, *Composició de fulles*, *Sota la taula*, etc. D'una altra banda, busquem informació sobre la poesia visual a través de l'obra de Joan Brossa.

Després, fem el nostre *Bestiari* a base de poesia experimental: pot ser un cal·ligrama, un cartell, un mòbil, una escultura...

Finalment, els poemes que en resultin poden ser exposats a la biblioteca de l'escola, a la biblioteca pública o a l'aula. Podem intentar d'engrescar tothom per organitzar un concurs escolar o interescolar de poesia visual.

solucions

1. Resposta oberta.
2. Àguila (2), aranya, falcó, fura, gat, guineu, lleó (2), lleopard, llop, mustela, òliba, tigre (2) i tigressa.
3. El fènix és un ocell mitològic, només vençut pels herois.
4. *Capsigrany* s'utilitza per dir que algú actua de manera ximple o poc assenyada; *passerell*, quan algú no està avesat a fer alguna cosa.
5. Un falcó. El falcó.
6. Dormir com un liró. Menjar com una llagosta. Córrer com una llebre. Ser enganxifós com un llimac. Parlar més que un lloro...
- 7-9. Respostes obertes.

Hi havia una vegada...

- 1 Rellegeix «L'eruga sedera». Imagina que ets locutor o locutora d'una emissora de ràdio en el moment de retransmetre una gran gala d'entrega de premis de televisió o de cinema. Com descriuries els vestits dels assistents, a una audiència que no els pot veure però que se'ls ha d'imaginar?

- 2 Fes una llista de totes les poesies del *Bestiari* que fan referència a animals de presa.

- 3 El fènix i el drac són diferents de la resta d'animals que formen el *Bestiari*. En què consisteix aquesta diferència?

- 4 Quin significat tenen *capsigrany* i *passerell* quan no serveixen per designar un ocell?

- 5 Rellegeix «El girfalc». Sabries dir quin animal és? Li ha dedicat Carner alguna altra poesia en aquest mateix *Bestiari*?

- 6** Busca expressions i frases fetes que incloguin noms d'animals que apareixen en el *Bestiari*. Per exemple: «estar com el gat i el gos», «ser llest com una mustela», etc.

- 7** Tria un dels poemes del llibre, rellegeix-lo tantes vegades com vulgis i fes un dibuix de l'animal protagonista segons la representació mental que t'hagis fet.

Imagina ara que els organitzadors d'uns Jocs Florals o d'uns jocs esportius estan buscant una mascota pels actes festius que han de celebrar. Intenta convèncer-los que el teu dibuix té totes les qualitats requerides per ser-ho.

- 9** Imagina un paisatge del teu entorn o d'un altre país. Pobra'l amb animals extrets del *Bestiari* i escriu una poesia que tingui com a tema els animals i el paisatge triats.

Aquests suggeriments han estat elaborats per
Anna Gasol.

© 1998, Editorial Barcanova, SA
Pl. Lesseps, 33, entresòl. 08023 Barcelona

Es prohibeix la reproducció total o parcial d'aquesta obra, en qualsevulla de les seves formes, gràfica o audio-visual, sense autorització prèvia i escrita de l'editor, llevat de citacions a revistes, diaris o llibres, sempre que es faci esment de la seva procedència.

Editorial Barcanova, SA
Pl. Lesseps, 33, entresòl. 08023 Barcelona
Tel. 93 217 20 54. Fax 93 237 34 69
e-mail: barcanova@barcanova.es

Xarxa comercial

03008 ALACANT
Ctra. de Múrcia, km 4. Partida d'Aiguamarga
Tel. 96 510 10 00 i 510 20 68. Fax 96 510 20 37

08029 BARCELONA
Rosselló, 41-45
Tel. 93 419 35 69. Fax 93 419 02 97

17005 GIRONA
Montfalgars, 1, local C
Tel. 972 24 38 14. Fax 972 40 00 86

25006 LLEIDA
Cristòfor de Boleda, 6
Tel. 973 27 33 88. Fax 973 27 33 88

46136 MUSEROS (València)
Ctra. de Barcelona, 1
Tel. 96 144 35 12. Fax 96 144 37 52
(Atén Castelló)

07009 PALMA
Gremi Forners, 7
Tel. 971 43 02 10. Fax 971 43 21 68

43006 TARRAGONA
Balaguer, 7 i 9 (Torreforta)
Tel. 977 54 74 01. Fax 977 54 74 01